

**Torosların Eteğinde Kurulmuş Turuncu ile Beyazın Birleşimi
Kebabın ve Şalgamın Merkezi Bereketli Toprakların Diyarı**

ADANA

Yeni sayımızda gezi adresimiz güneyin en güzel şehirlerinden; Adana. Seyhan ve Ceyhan nehirlerinin oluşturduğu Çukurova deltasında verimli sulak arazide kurulu Adana'nın tarihi, coğrafi konumu nedeni ile M.Ö. 6000 yıllarına kadar uzanıyor. Antik Kilikya Bölgesi'nin en önemli şehirlerinden biri olan Adana, Hititler'den Osmanlı'ya, gelmiş geçmiş birçok medeniyetin de beşiği olmuş. Adını Yunan mitolojisine göre Gök tanrısı Uranus'un oğlu Adanus'dan alan kentte, arkeolojik çalışmalar sonucu ortaya çıkan bilgilere göre Çukurova Bölgesi'nde çok eski devirlerden beri yüksek kültürlü medeniyetlerin yaşadıkları biliniyor. Başta pamuk yetiştirilen verimli ovaları, nehirleri, yaylaları, tarihi mekanları ve günümüz modern üretim biçimlerine sahip oluşunun kazandırdığı nüfus yoğunluğu şehre ayrı bir ilgi, çekicilik kazandırmaktadır.

Binlerce yıllık tarihi geçmişi, bu geçmişten günümüze kalan sayısız tarihi eserleri, Yumurtalık ve Karataş sahillerinin doğal güzelliği ile Torosların yemyeşil yaylaları, şifalı suları, bitki ve hayvan türleri bakımından çeşitliliği ile Adana büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Nüfusu 1.5 milyon civarında olan kentin sınırları içinde yaklaşık 40 bin tarihi eser bulunuyor. Kültürlerin kesişmesinden doğan bu olağanüstü zenginlik, bölgede sanatın ve fikir hayatının gelişmesini, yerel günlük konuşma dilinin zenginleşmesini sağlamış. Akdeniz Bölgesi'nde yer alan şehrin, kuzeyinde Kayseri, doğusunda Kahramanmaraş ve Gaziantep, batısında Niğde ve İçel, güneydoğusunda Hatay illeri bulunuyor. Aladağ, Ceyhan, Fekke, İmamoğlu, Karaisalı, Karataş, Kozan, Pozantı, Saimbeyli, Seyhan, Tufanbeyli, Yumurtalık, Yüreğir olmak üzere

Gezi Notları

17 ilçesi bulunan Adana, 1986 yılında Büyükşehir statüsüne kavuşmuş.

Adana ve yöresi doğal güzellikleri ve çeşitli uygarlıkların yaşandığı bir bölge olması nedeniyle önemini hep korumuş. Bu bakımdan her tür turizme uygun bir bölge. Çok sayıda kale, köprü, cami, kilise, ören yeri, han, hamam ve müzeleri ile tarih ve kültür turizmi için, birçok kilise ve cami ile de inanç turizmi için bir çekim merkezi. Bölge, Toroslardaki yüksek alanları ile doğa yürüyüşü -trakking, akarsuları ile patinaj, av turizmi, yayla turizmi, mağara ve kanyon turizmi için dünyada az rastlanılan güzelliklerle dolu.

Efsaneler, masallarla süslü kültürü, eşsiz mutfağı Adana'nın benzersiz ve ilginç sosyolojik yapısına da işaret ediyor. "Ferman padişah'ınsa, dağlar bizimdir" sözüyle tarihe geçen halk ozanı Dadaloğlu gibi değerlerin yetiştiği yöre, Hitit, Roma, Arap, Selçuk, Osmanlı, Türkmen kültürlerinin izlerini taşıyor. Bölgede mimari özellikleriyle ilgi çeken pek çok kale, kilise, kervansaray ve cami bulunuyor. İşin ilginç bu yapıtların pek çoğunun farklı uygarlıklarca kullanılması, zaman içinde restore edildikçe yeni özellikler kazanarak günümüze kadar gelmesi. Örneğin Ceyhan'daki Yılankale aynı zamanda Şahmaran Kale olarak da

anılıyor, içinde bir kilise bulunuyor. Yine Ceyhan 'da bulunan Sirkeli höyüğü, Akdeniz'in önde gelen ören yerlerinden biri. Dumlukalesi hem Asur, hem Pers, hem de Romalılarca kullanılmış. Aladağ'da Akören, Postyağbasan, Mazılık kaleleri bu değerli bölge için verilen çetin savaşların ibret verici anıtları gibi. Aladağ'daki tarihi kiliseler de Anadolu'nun inanç tarihini yansıtıyor. Karataş'ta açık hava tiyatrosu kalıntılarına ve çok sayıda kilise kalıntısına rastlamak mümkün. Roma döneminden kalan Magarsus Kilisesi ve Karakilise önemli yapılar. Tufanbeyli' de Hitit döneminden kalan freskolara ve Roma

döneminden kalan kilise ve tiyatro kalıntılarına rastlanıyor. Bu ilçenin içindeki şar harabelerinin de, bir zamanlar Hititler'in en önemli merkezi olduğu biliniyor. Yüreğir, antik çağların önemli kalıntılarını barındırıyor, su kemerleri, hamam gibi yapıların izlerini burada görmek mümkün. Seyhan ilçesindeki Tepebağ, bölgenin en büyük höyüğü.

Bu ilçede 117 tarihinde yapılan Taşköprü dikkat çekmektedir. Bebekli Kilise, Saat Kulesi, Ramazanoğlu Konağı önemli kalıntılardan bazıları. Kozan ilçesi de üç kale ve Pelesel Manastırı kalıntısı ile ilgi çekiyor. Mısır Kölemen Sultanı Hoşkadem'in 15. yüzyılda yaptırdığı Hoşkadem Camii de önemli yapılardan. Köprü ve su kemerleri ile öne çıkan bölgenin en eski yapılarından biri de, Pozantı'daki Yakarpınar Köprüsü.

Bölge saymakla bitmeyen Türk-İslam eserleri ile de dikkat çekiyor. Ceyhan'daki Kurtkulağı Hanı, Ulu Camii, Durhasan Türbesi, Karaisalı'daki Menzil Han, Seyhan'daki Ulu Camii, Yeni Camii, Kemeraltı Camii, Akça Mescit, Pozantı'daki ak ve kızıl tabya bu açıdan çarpıcı kalıntılar. Adana'ya gittiğinizde bütün bu yapıtları ve kalıntıları görmeye zaman bulamayabilirsiniz ama önerimiz, Adana ve Anarvarza kaleleri ile Karatepe Milli Parkı'nı, Büyük Camii, Akça Camii, Taş Köprü (MS 4. Yüzyılda

yapılmıştır) ile Seyhan Barajı'nı mutlaka görmelisiniz...

Adana Arkeoloji Müzesi, 1924 yılında Alyanazade Halil Kamil Bey tarafından Taşköprü yakınındaki Cafer Paşa medresesinde açılmış. 1950 yılında bugünkü Etnoğrafya müzesine, 5 Ocak 1972 tarihinde de bugünkü yerine Girne köprüsü yanına taşınmış. Müzeye eserler kazı, hibe, el koyma ve satınalma yoluyla toplanmış. En önemlileri Aşı Lahdi, Antropoit Lahid, Bronz Senatör Heykeli, Urartu dönemine ait madeni eşyalar. Etnoğrafya Müzesi de merkezde, Kuruköprü'de 1845 yılında yapılmış ve terkedilmiş kilise binasının 1924 yılında müze haline getirilmesi ile hayat bulmuş. 1983 yılında da Etnoğrafya Müzesi olarak kullanılmaya başlanmış. Atatürk Bilim Kültür Merkezi de Seyhan caddesi üzerinde 19. yüzyılda yapılmış geleneksel Adana evlerinden birinde. İki katlı çıkmalı, kırma çatılı, ahşap

bir yapıdır. Ramazanoğullarından Suphi Paşa'ya ait olan binada Atatürk, 15 Mart 1923'te şehire geldiğinde eşiyile birlikte kalmış. Bina, Atatürk Kültür ve Bilim Merkezi Koruma ve Yaşatma Derneği'nce ve halkın katkılarıyla restore edilerek, 1981 yılında Müze Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmete açılmış. Bölgenin bir başka tarihi adresi Misis Mozaik Müzesi, 1959 yılında Misis höyüğü'nün batı yönündeki sırtında açılmış, Adana Arkeoloji müzesine bağlanmış. Müzede yer alan mozaikler bu sanatın en gelişmiş zamanı olan 4.yüzyılın sonlarına ait bazilika tipinde bir tapınağın zemin mozaiklerinden oluşuyor. Müzenin duvarları ışığı geçirecek şekilde cam tuğlalardan oluşturulmuş. Mozaiklerin ortaya çıkarılmasında Alman Arkeologları Prof. Bossert ve Dr. Sudwing Budde'nin katkıları büyük.

Arkeolojik sit bölgeleri, tarihi kalıntılar ile kültürel ve etnoğrafik değerler; Adana ilinin en önemli turizm kaynaklarından. İlde kültür amaçlı gezilerin önemli bir kısmı Karatepe'ye yapılıyor. Karatepe konumu itibariyle, arkeolojik değerlerinin yanı sıra doğal güzellikleri de içermekte. Sit Bölgesi Aslantaş Baraj Gölü ve çam ormanları ile kaplı alan 7.715 hektar büyüklüğündeki Karatepe Aslantaş Milli Parkı'nı oluşturuyor. Baraj gölünün yarattığı peyzaj, anılan orman varlığı nedeni ile Ege-Akdeniz kıyılarında görülen manzaralarla eşdeğer güzellikte. Bu özellikleri ile Karatepe, doğa ve kültür değerleri karışımını sergileyen bir açık hava müzesi konumunda. 160 km uzunlu-

ğundaki kıyı şeridinin 45 km'si kumul, sulak, sazlık gibi doğal alanlardan oluşuyor. Bu alanların en önemlisi Seyhan nehrinin meydana getirdiği Tuzla ve Akyatan gölleriyle, Ceyhan nehrinin oluşturduğu Akyayan gölü ve Yumurtalık dalyanıdır. Her iki alanda önemli ekolojik zenginliğe sahip. Bölgede, doğal ortamlarında az bulunan çeşitli kuşlarla, deniz ve kara canlıları yaşıyor.

Tahtalı dağlarından doğan Tufanbeyli, Saimbeyli ve Feke ilçelerinden geçip Seyhan nehrine karışarak denize dökülen Göksu ırmağı kıvrımlı güzergahı ve uygun debisi ile rafting sporu için çok uygun. Ayrıca, ilde termal turizm fazla önem taşımasa da yöre halkınca termal turizm alanlarından faydalanılıyor. Aladağ yakınlarındaki Acısu İçmesi, Ceyhan yakınlarındaki Tahtalıköy, Kokarpınar İçmeleri, kent merkezindeki Kurttepe, Alihocalı termal kaynakların merkezi.

Gezi Notları

Çukurova'da yazların sıcak ve kurak geçmesi dolayısı ile yayla turizmi de oldukça gelişmiş. Tekir, Bürücek, Hamidiye, Fındıklı, Asar, Asmacık, Armutoluk, Belededik, Kızıldağ, Meydan, Çamlıyaylası yöre halkı tarafından yazın en güzel kaçamak noktaları.

İl sınırları içinde Toros dağlarında dağ keçisi, ge-yik, yaban domuzu, keklik, bıldırcın, üvelik, tavşan, yaban ördeği, yaban kazı avı mevsimine göre yapılmakta. İlde deniz avcılığı da gelişmiş. Yumurtalık'ta Çamlık ve Yerkuma, Karataş'ta Akyatan, Tuzla ve Burma boğazı dalyanlarında kefal, levrek, çupra, lagos, dil balığı, kara kulak, mercan ve karides avı ile baraj göllerinde sudak, sazan, yayın (gelebicin) ve yılanbalığı avı yapılıyor.

Verimli topraklar ve coğrafi konumu nedeni ile tarih öncesi çağlardan başlayarak değişik ulusların akınına uğrayan bölgede yalşıatılan Çukurova kültürünü bu uygarlıklardan parça parça briktirilmiş taşlarla oluşturulmuş bir yapı olarak tanımlamak da mümkün. Bu sentezi oluşturan etkenler içinde Hitit kültürü ağırlıklı bir yer tutmakla birlikte, diğer ulusların verdiği katkılarla da tarih boyunca zenginleşmiş. Burada hüküm sürmüş 10 medeniyetin etkileri Adana'nın kültür yaşamında, hala görülüyor. Adana ve Çukurova kültürünü önemli

şekilde etkileyen gruplar özellikle göçebe, Türkmen ve yörük aşiretleri olmuş. Yörede teknoloji ne kadar gelişmiş olsa da yerel olarak el sanatları önemini korumaya devam ediyor. Özellikle kırsal kesimde daha yaygın. Bugün en yaygın görülen el sanatları halı, kilim, çul, çuval, heybe ve serren gibi eşyaların yapımı.

Çukurova'nın farklı kültürü folklorunu da zenginleştirmiş. Yöre Türk folklorunun tarihi başlangıcını da 7. yüzyıl olarak söylemek doğru olur. Adana köylerinin bir kısmında hakim olan giyim tarzı ile düğünleri, cirit, güreş, sinsin gibi oyunlar; yörede varlıklarını devam ettiren folklor özellikleri.

Adana yöresinin zengin bir yemek kültürü bulunmakta. Yemek kültürünün bu kadar zengin olmasının nedeni çeşitli kültürlerin etkisinde kalması ve onların yemekleri ile kendi yemeklerini damak zevkine uygun olarak birleştirmesi. Adana yemeklerinin en önemli özelliği un, bulgur, et sebze ile çeşitli baharatla-

rın çokça kullanılması. Aynı zamanda süt, yoğurt, peynir, çökelek de bol miktarda kullanılıyor. Özellikle etli yemekler sebze ile birleştirilerek yapılıyor. Adana kıyma kebabı, Adana kuşbaşı, içli köfte, kısır, işkembe dolması gibi. En önemli içecekleri şalgam suyu, aşlama (meyan kökü) ve ayran yemeklerin yanından eksik olmadığı gibi, yemeklerin tümü taş kadayıf, karakuş tatlısı, nemse tatlısı, halka tatlısı ve bici-bici ile sonlanıyor.

Ankara ve İstanbul'dan tren yoluyla ulaşılabilen kente, karayolu ve havayolu ile de rahatlıkla ulaşmak mümkün. Herşeyi ile sonuna geldiğiniz gezinizde; Çukurova'nın bereketli topraklarından gelip Adana sofralarını süsleyen tadı damağınızda kalacak yemekleri ve bu kentin ismi ile anılan meşhur kebabını yemeden, bici-biciyi tatmadan, yaylalarında soluk alıp, ören yerlerinde tarihe tanıklık etmeden, Büyük kulesinden saatinizi ayarlamadan yola çıkmayın deriz...